

Lausunto luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä**STM037:00/2017**

Väestöliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Väestöliitto pitää esitettyä terveydenhuollon keskittämismallia perusteltuna hoidon laadun ja potilasturvallisuuden, palvelujen saatavuuden, terveydenhuollon huippuosaamisen kehittämisen ja resurssien tehokkaan käytön sekä myös kustannusten hallinnan kannalta. Väestöliitto pitää tärkeänä, että eduskuntakäsittelyssä olevat sote-uudistuksen lain tasoiset säännökset antaisivat erikoissairaanhoidon julkisomisteiselle tuotannolle riittävän joustavat reunaehdot. Julkisten tuottajien tulee voida toteuttaa keskitettävät hoidot ja niihin läheisesti liittyvät muut hoidot ja palvelut potilaslähtöisesti, tarkoituksenmukaisilla henkilöresursseilla ja kustannustehokkaasti yhdistäen niihin tarpeen mukaan myös yksityisten yritysten tai kolmannen sektorin palveluja. Yksityisten toimijoiden kannalta olennaista on pyrkiä yhteistyössä ja kumppanuuksissa avoimuuteen, ennustettavuuteen ja pitkäjänteisyyteen.

Alueellisen kokonaisuuden suunnittelusta ja yhteensovittamisesta säädettäisiin 4 §:ssä. Pykälän 4 kohta sisältää lasten, nuorten ja perheiden vaativimpien palveluiden osaamiskeskukset. Asetusluonnoksen perustelujen mukaan lasten, nuorten ja perheiden vaativimpien palveluiden osaamiskeskuksia olisi kaikissa viidessä yliopistollisessa sairaalassa. Nämä osaamiskeskukset sisältyvät hallituksen kärkihankkeessa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) perustettaviin viiteen hallinnonrajat ylittävään osaamis- ja tukikeskukseen, mutta tulevaisuudessa niistä on tarkoitus tulla pysyviä rakenteita.

Väestöliitto pitää myönteisenä, että LAPE-kehittämistyö on otettu tässä lähtökohdaksi, osaamiskeskukset on otettu keskittämisasetukseen ja perusteluissa korostetaan niiden olevan hallinnonalarajat ylittäviä.

Väestöliitto haluaa tässä yhteydessä kiinnittää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön huomion siihen, että vastaavaa vaativimman palvelun osaamisen keskittämistä ja samalla sieltä jalkautuvaa ja konsultoivaa toimintamallia tarvitaan myös sosiaalipalveluissa. Tämä tulisi nähdä sosiaalityössä ja -palveluissa myös tutkimus- ja kehitystyön sekä palveluiden laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin osaamisen kehittämisenä kuten erikoissairaanhoidonkin puolella. Se tulisi valmistella yhtä lailla alan toimijoita kuullen kuin tämä erikoissairaanhoidon asetusta on tehty.

Esimerkiksi lastensuojelun ja lasten sekä nuorisopsykiatrian yhteistyön tiivistäminen on välttämätöntä juuri lapsi- ja perhelähtöisen palvelun kehittämiseksi. Samoin esimerkiksi vaikeimmat huoltoriitojen täytäntöönpanoasiat vaativat lasten ja nuorisopsykiatrian osaamista tuekseen. Vaarallisten ja vaikeahoitoisten nuorten palveluissa on monia yhtymäkohtia sosiaalipalveluiden ja lastensuojelun vastaavaan erityisosaamiseen. Samoin lasten seksuaalisen hyväksikäytön tutkinta sekä lapsiin kohdistuvien väkivaltarikosepäilyjen tutkinnassa on monialainen yhteistyö välttämätöntä. Tähän liittyen tässä säädetään oikeuspsykiatriasta yksiköistä mutta ei viitata muuhun kokonaisuuteen. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä on kehitetty ns. Lasta - yhteistyö malli jota tulisi levittää muihin maakuntiin ja sitä tehdäänkin LAPE-hankkeen osana.

Lasten ja nuorten vaativimmissa palveluissa tarvitaan usein myös yhteistyötä sivistystoimen erityispalveluiden kanssa sen tukemiseksi että koulun käynti voi jatkua. Tässä yhteistyössä tärkeitä ovat valtion erityiskoulujen eli VALTERI-koulujen verkosto.

Sosiaalityössä ja lasten ja perheiden palveluissa laajemminkin tavoite on ollut osaamisen keskittämisen lisäksi tiivis yhteistyö peruspalveluiden kanssa ja ns. monialainen arviointi sekä myös erityispalveluiden tuen tuominen lapsen ja perheen arkeen esimerkiksi kuntoutuksessa. Tämä konsultoiva ote ja kehittämissuunta ei vielä tässä luonnoksessa ja sen perusteluissa tule esille. Väestöliitto kannattaa lausunnolla olevaa asetusta täydentävää jatkotyötä sosiaalityön ja -palvelujen keskittämisestä sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen työnjaon ohjaamisesta.

Maria Kaisa Aula

Eija Koivuranta

Puheenjohtaja

Toimitusjohtaja